

L2137

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

BESLUT 1 (4)

2009-11-02

432-13080-07

Delgivningskvitto

Ysby Hembygdsförening
c/o Britta Nilsson
Karl Jöns väg 8
312 94 LAHOLM

 SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD RKSANTIKVARIERÄMBETET	
Ink	2009 -11- 04
Dnr:.....	

Byggnadsminnesförklaring av Vippentorpet, Bygget 1:3, Ysby socken, Laholms kommun

BESLUT

Länstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturminneslagen (1988:950) Vippentorpet, Bygget 1:3, Ysby socken, Laholms kommun, för byggnadsminne. Med stöd av 3 kap 2 § samma lag meddelar Länstyrelsen nedanstående skyddsbestämmelser:

1. Byggnaden får inte rivras eller flyttas.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.
3. Byggnaden får till sin exteriör inte byggas om eller förändras.
4. Byggnadens planlösning får inte ändras.
5. I byggnadens fasta inredning får inte göras ingrepp eller ändring.
6. Fastigheten Bygget 1:3 får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Fastigheten ska hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas. Fasta tillbehör såsom brunn, jordkällare och bihave får inte flyttas, tas bort eller ändras. *Se bilaga*

Länstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhåll av byggnaderna.

Om särskilda skäl finns får Länstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna dispens från ovan nämnda skyddsbestämmelser.

Detta beslut kan enligt 3 kap 19 § kulturminneslagen överklagas hos länsrätten, *se bilaga*.

2009-11-04 beslut... Sk...
kopier till If = BM-reg. Az / Jh

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Fråga om byggnadsminnesförklaring har väckts av Er 2007-08-09.

Underrättelse har skett genom skrivelse till lantmäterimyndigheten 2007-08-09.

Underrättelse med beskrivning, dokumentation och förslag till skyddsbestämmelser har tillsänts fastighetsägaren 2009-08-24.

Remiss med beskrivning, dokumentation och förslag till skyddsbestämmelser har 2009-08-24 tillsänts Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland, Laholms kommun, miljö och byggnadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

Fastighetsägaren har inte inkommit med några erinringar mot förslaget till byggnadsminnesförklaring och de föreslagna skyddsbestämmelserna.

Remissinstanserna har uttalat sitt stöd för en byggnadsminnesförklaring.

BESKRIVNING

Vippentorpet är beläget i skogsbygden mellan Knäred och Ysby i södra Halland. Det är idag ett sydgötiskt hus med en ryggåsstuga kantad av två häbbare (härbrén) uppfört omkring år 1778. Byggnaden har en för länet unik flätad risgavel.

Ursprungligen var Vippentorpet en trelängad anläggning i vars närmsta omgivning fanns uppbyggt sådana element som var nödvändiga för den tidens självhushållande livsföring; lammhage, källand, åker, betesmark, brunn, jordkällare, bihave m.m. Stora delar av den ursprungliga strukturen finns kvar, andra delar har rivits. Stengården som avgränsade de olika markytorna markerar än idag var dessa gränser gått, brunnen och jordkällaren finns kvar, liksom bihaven. Dock revs de två uthuslängorna i början av 1900-talet men grundstenar är tydligt synliga i tomtens sydöstra hörn och markerar dess forna placering.

Efter år 1910 har Vippentorpet varit obebott men stannade i släktens ägo till 1939 då tomten styckades av och August Ysenius - upptecknare av halländsk folkmusik och förärad utmärkelsen riksspelman - skänkte det till Södra Hallands Hembygdsförening. Sedan år 1996 är Ysby Hembygdsförening dess ägare och står för förvaltningen av Vippentorpet.

MOTIVERING

Vippentorpet representerar en gången tids byggnadsskick och är ett oförändrat exempel på en i Halland tidigare dominerande byggnadstyp; det sydgötiska huset. Denna bygg-

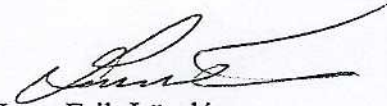
nadstyp utgjorde oftast manbyggnad på gårdarna. Den fanns utbredd över södra Götaland vilket innebär att Vippentorpet representerar ett regionalt präglat särdrag. Manbyggnaden har kontinuerligt underhållits med traditionella material och metoder och måste anses vara mycket välbevarad och i ursprungligt skick. Byggnadskropparnas placering, rumsindelningar, takhöjder och typer av material är desamma, så långt tillbaka det är möjligt att fastställa. Med hänsyn till detta samt Vippentorpets representativitet ur ett regionalt perspektiv är det byggnadshistoriska och byggnadsteknikhistoriska värdet mycket högt. Ett ytterst litet antal byggnader av denna typ har bevarats till vår tid i oförändrat skick, vilket ytterligare förstärker det kulturhistoriska värdet.

Miljön i sin helhet förmedlar kunskaper om äldre tiders bostads- och arbetsförhållanden. Byggnaden ligger på sin ursprungliga plats, till skillnad från andra bevarade sydgötiska hus som vanligen blivit flyttade. Detta innebär att det finns flera beståndsdelar från den äldre gårdsstrukturen i närmiljön. Dessa beståndsdelar visar en gången tids livsföring präglad av självhushållning och hur den fysiska strukturen som krävdes för detta var organiserad. De iakttagbara element som finns bevarade vid Vippentorpet är stengrunden från tidigare befintligt uthus, brunn, stengärdesinhägnader, jordkällare och bihave. Till sammans vittnar dessa om en annan livsstil än den vi idag är vana vid – och om ett annat samhälle. Det samhällshistoriska värdet ligger i de kunskaper om det äldre samhällets ekonomiska organisering som miljön i sin helhet bidrar med.

Sammanfattningsvis är Vippentorpet, med sin för länet unika flätade risgavel, en ovanligt autentisk och typisk representant för sin tid samt för regionens byggnadstradition. Miljön i sin helhet bidrar till kunskap om och förståelse för en gången tids samhälle. Ur regionalt perspektiv har torpet därtill en stark koppling till riksspelmannen August Ysenius.

Länsstyrelsen anser att Vippentorpet ska betraktas som synnerligen märkligt genom sitt kulturhistoriska värde och att det därför ska förklaras som byggnadsminne enligt 3 kap lagen om kulturminnen m m (SFS 1988:950).

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lars-Erik Lövdén. I beredningen av ärendet har även deltagit länsråd Lisbeth Schultze, länsantikvarie Mats Folkesson, planarkitekt Kjell Pihl, länsjurist Ulf Havton och 1:e antikvarie Hans Bergfast, föredragande.

Lars-Erik Lövdén
Landshövding

Hans Bergfast
1:e antikvarie

Bilagor

Karta över skyddsområdet till byggnadsminnet

Hur man överklagar

Kopia

Riksantikvarieämbetet, samhällsavdelningen

Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland

Laholms kommun, miljö- och byggnadsnämnden

Laholms kommun, kultur- och fritidsnämnden

Lantmäterimyndigheten, Halmstad

BM

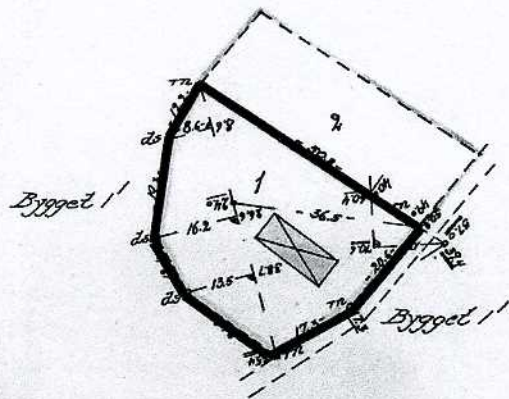
Länsstyrelsens utredning finns tillgänglig på hemsidan,

www.lansstyrelsen.se/halland

Hans Bergsten
Länsstyrelsen

Länsstyrelsen
Landsbyggnad

Timmerkult 1²

m-nielsen
20-årig i sken

98 - BRA III - 2000

STADIG REFGODKÄNNINGSTÄLL

— Skyddsområde för byggnadsminnet Vippentorpet